Nr 181. Kraków, Piątek 7 Sierpnia 1914. Rok XXII.

PRENUMERATA wynosi w Krakowie miesięcznie 2 kor., kwartalnie 6 kor. Za dwurazowe odnoszenie do domu dopłaca się 60 hal. — za jednorazowe 40 hal.
Na prowincyi miesięcznie 2 kor. 70 h., kwartalnie 8 kor. W państwie niemieckiem kwartalnie 10 kor., w innych państwach kwartalnie 12 kor.
Zmiana adresu 40 hal.

GŁOS NARODU

WYDANIE PORANNE.

Listy pieniężne, przekazy na prenumeratę i inseraty nadsyłać należy franco do Administracyi „Głosu Narodu". — Prenumeratę oprócz upoważnionych agencyi przyjmuje każdy urząd pocztowy w obrębie monarchii i w państwie niemieckiem. Reklamacye nieopieczętowane nie podlegają opłacie pocztowej. Rękopisów redakcya nie zwraca.
Adres Redakcyi: Ul. św. TOMASZA L. 35. Adres telegr. „Głos Narodu" Kraków. Telefon redakcyjny Nr 190. Telefon admin. i drukarni Nr 3344.

Rozkaz cesarza.

„Wiener Zeitung" publikuje następujący Najwyższy rozkaz do armii i do floty:

„Z zapałem spieszą obowiązani do służby wszystkich Moich ludów pod chorągwie i sztandary. **Prędzej, niż oczekiwano, osiągają siły wojenne, stan wojenny.** Każdy z Moich dzielnych żołnierzy wie, że mamy do odparcia pełne nienawiści ataki i że wraz z naszymi pełnymi sławy, sprzymierzonymi **walczymy o słuszną sprawę.** Otacza was silny węzeł wierności dla waszego najwyższego wodza. Wy Moi dzielni idziecie z pewnością na **ciężkie walki,** które was czekają. **Pomnijcie na waszych ojców, którzy w niezliczonych walkach i szturmach wysoko dzierżyli sztandary i nieśli chorągwie w zwycięzkie walki.** Dorównajcie im w waleczności i wytrwałości. Pokażcie nieprzyjaciołom, co mogą dokazać Moje ożywione gorącą miłością ojczyzny bliskie sobie ludy. **Niech wam Bóg błogosławi Moi odważni wojownicy i niech was poprowadzi do zwycięstwa i sławy!**

Wiedeń, dnia 6 sierpnia. **Franciszek Józef.**

Monarchia wypowiada wojnę Rosyi.

Wiedeń. 6 sierpnia. (T. B.) Nadzwyczajne wydanie „Wiener Ztg" ogłasza w części urzędowej:

C. i k. ambasador w Petersburgu otrzymał na podstawie najwyższego upełnomocnienia, pod datą 5 b. m., polecenie wysosowania do cesarskiego rosyjskiego ministra spraw zagranicznych noty następującej treści:

Ze względu na groźne stanowisko, jakie zajęła Rosya w konflikcie między monarchią austro-węgierską a Serbią, tudzież wobec faktu, że w następstwie tego konfliktu, Rosya według zawiadomienia gabinetu berlińskiego, uznała za swój obowiązek rozpocząć kroki nieprzyjacielskie względem Niemiec i że w konsekwencyi tych kroków znajduje się ona w stanie wojennym z wymienionem mocarstwem, Austro-Węgry uważają się również za stojące na stopie wojennej z Rosyą.

Rosya się cofa.

Wiedeń 6 sierpnia, godz. 8.30 wieczorem. (T. B.) Z serbskiego placu boju dzisiaj nie nadeszło żadne ważniejsze doniesienie. Z granicy rosyjskiej mnożą się wiadomości w tym duchu, że **nie tylko ogłoszony już przed kilku dniami odwrót wojsk pełniących straż graniczną jest w pełnym toku,** lecz, że także i **główne siły z głębi Królestwa Polskiego maszerują ku wschodowi i północnemu wschodowi.** Z tego należy wnioskować, że **pogotowie wojskowe rosyjskie mimo długoletnich przygotowań i koncentracyi wojsk na zachodzie nie postąpiło tak daleko naprzód, aby komenda rosyjska mogła odważyć się na podjęcie walki w Królestwie Polskiem.**

Serbia prowadzi dwie wojny.

Berlin. (T. B.) **Serbia przez swojego przedstawiciela wypowiedziała wojnę państwu niemieckiemu.**

(Wypowiedzenie wojny Niemcom przez Serbię jest jednym z niewielu w obecnej chwili epizodów komicznych... Jestto już siódma z rzędu deklaracya wojny w ostatnim tygodniu i niewiadomo jeszcze, czy ostatnia. Niemcy oczywiście nie będą brać zbyt poważnie „wojny" z Serbią, której wypowiedzenie jest jedynie manifestacyą Serbii na rzecz Rosyi. Trudno bowiem nie widzieć komizmu w fakcie, że maleńka Serbia prowadzi wojnę równocześnie z dwoma mocarstwami. Przyp. Red.).

Naokoło wojny.

Neutralność.

Londyn (Via Kopenhaga). (T. B.) Według doniesienia z Aleksandryi **Egipt** ogłosił neutralność w wojnie.

Haga. (T. B.) Wydanie nadzwyczajne dziennika urzędowego ogłasza oświadczenie jak **najściślejszej neutralności Holandyi** w wojnie między Anglią a Niemcami i między Belgią a Niemcami.

Na wojnę trzeba pieniędzy.

Wiedeń. (T. B.) „Wiener Zeitung" ogłasza rozporządzenie cesarskie upoważniające oba rządy, aby **pieniądze na pokrycie wydatków wojskowych zdobyły bez trwałego obciążenia skarbu państwa za pomocą operacyj kredytowych.** Na podstawie tego rozporządzenia ministerstwo finansów zawarło z konsorcyum dla obejmowania państwowych operacyj kredytowych umowę, na podstawie której zarządowi finansowemu zostały oddane do rozporządzenia środki na pokrycie wydatków wojskowych **w drodze pożyczki lombardowej pokrytej bonami kasowymi.** Węgierskie ministerstwo skarbu zawarło analogiczną umowę z węgierskiem konsorcyum.

Londyn (Via Kopenhaga). (T. B.) Premier ministrów Asquith oświadczył w Izbie gmin, że **między Anglią a Niemcami zaistniał stan wojenny.** Minister jutro będzie prosił Izbę o **przyjęcie kredytu 100 milionów funtów.**

Utarczki.

Londyn. (T. B.) Niemiecki parowiec „Dryand" liczący 17 ludzi załogi, został zatrzymany w Kanale niedaleko Manchesteru.

Londyn. Via Kopehaga. Biuro Reutera donosi z Odessy, że **wszystkie światła na Morzu Czarnem zostały zgaszone.**

Przepisy o kontrabandzie.

Londyn. (Reuter via Kopenhaga). Wydano proklamacyę z postanowieniami o kontrabandzie. Według tej proklamacyi okrętom nieprzyjacielskim wyznaczono termin do 14 sierpnia do opuszczenia portów angielskich.

Wiedeń. (T. B.) „Wiener Zeitung" ogłasza listę przedmiotów, które uważać należy za bezwarunkową czy też względną kontrabandę.

Ochrona mostów i linij kolejowych.

Wiedeń. (T. B.) Dzienniki niemieckie ogłaszają odezwę zarządu kolei pruskich, ogłoszoną na dworcach i plakatowaną w wagonach, wzywającą publiczność aby współdziałała z władzami **w celu ochrony mostów i tuneli.** Byłoby nadzwyczaj pożądanem, gdyby i u nas publiczność jadąca koleją, w myśl tej odezwy przyczyniała się do ochrony mostów i tuneli i czuwała, aby zapobiedz ewentualnym zbrodniczym zamachom na ważne objekty kolejowe.

Awans książąt pruskich.

Wiedeń. (T. B.) „Fremdenblatt" donosi z Berlina: Z powodu wybuchu wojny czterej książęta niemieckiego domu panującego otrzymali podwyższenie rangi wojskowej. **Następca tronu** mianowany został **jenerałem porucznikiem** i objął komendę I. dywizyi gwardyi, Ks. Eitel Fryderyk mianowany został komendantem I. pułku gwardyi, ks. August Wilhelm podpułkownikiem, ks. Oskar jako pułkownik objął komendę grenadyerów królewskich w Lignicy.

Polskim szlakiem.

Dzień 6 sierpnia 1914 r. pozostanie w historyi Austro-Węgier datą pamiętną, zakończy jeden a rozpocznie nowy okres. Spełniło się to, co od 50 lat wisiało w powietrzu i co groziło stale a co dyplomacya odraczała z jakimś nerwowym lękiem: wybuchła wojna Austro-Węgier z Rosyą. Po długim okresie pokoju prowadzi Monarchia odrazu dwie wojny: na południowej i północnej granicy. Nie nad Driną jednak ale na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej Polskiej rozstrzygną się losy państwa Habsburgów i zarysuje się kierunek jego ekspanzyi. Tam także wywalczonym zostanie trwały pokój ze Serbią. Petersburscy dyplomaci powtarzali często, że droga Rosyi do Konstantynopola prowadzi przez Wiedeń. Dzisiaj zrozumiano wreszcie w Wiedniu, że **droga do pokoju Europy** i do szczęścia Monarchii wiedzie szlakami: Warszawa, Brześć, Kijów....

Na tych szlakach znajdzie się wkrótce armia austro-węgierska. Towarzyszyć jej będą życzenia szczere wszystkich narodów Monarchii, bardzo szczere i bardzo gorące życzenia Pola-

ków. Korpusy austryackie znajdą w swym marszu ślady dawnych polskich „pochodów na Moskwę“, a stare mogiły i pobojowiska — jak kamienie milowe od wieży maryackiej aż ku złotym kopułom Moskwy rozsypane — wskażą im drogę daleko na Północ prowadzącą. Opowiedzą im one bohaterską epopeję trzech Zygmuntów, Batorego, Żółkiewskiego i Rewery, przypomną tragiczne wysiłki Barszczan i Kościuszki oraz męczeńską pieśń o polskich powstaniach, których bolesny dźwięk tak słabe niegdyś wywoływał echo nad Dunajem... A wpatrując się w przesławne ślady wielkiej armii, którą przed 102 laty na „wojnę polską“ ku Moskwie Napoleon prowadził, znajdą austryackie korpusy także te miejsca, gdzie walczyli, zwyciężali i umierali polscy księcia Józefa ułani, **zaczyna się ten „polski szlak“ Racławicami a kończy Kłuszynem i Moskwą.** Każde niemal miasto na tej drodze rozbrzmiewa sławnym czynem lub bohaterską ofiarą. Na tej długiej linii posuwał się naprzód lub cofał front armii polskiej, powstrzymującej najazd mongolsko-rosyjski na Europę. Gdy armii polskiej nie stało, Rosya zagroziła poważnie Zachodowi. Napoleon I. próbował odbudować szańce polskie, któreby Rosyę odpierały od reszty Europy. Zburzył je jednak kongres wiedeński — przy pomocy Austryi. Napoleon zawołał wówczas: „Za sto lat Europa może być kozacką“...

Czy nią będzie? Czy też Rosya zostanie wstrzymaną? — Oto pytania, na które odpowiedź dadzą nam za kilka tygodni austryackie pułki, szwadrony i baterye, ruszające dzisiaj „polskim szlakiem“ na Moskwę. Może ich ciężka praca przypomni Europie, że dobrze byłoby mieć nad Wisłą i Bugiem stale polskie szańce, polski wał ochronny, polskie przedmurze przed azyatycką Rosyą? Może więc poczucie sprawiedliwości i rozum polityczny odbudują na kongresie europejskim z r. 1915 to, co kongres wiedeński z r. 1815 zepsuł i zburzył?!.. Sto pytań, przypuszczeń, nadziei i wahań przesuwa się przez myśl...

Armia austro-węgierska idzie na Moskwę. „In deinem Lager ist Oesterreich“ — można do niej zawołać za Grillparzerem. Oby ta Austrya zwyciężyła i oby umiała zwycięstwo wykorzystać.

Tem życzeniem żegnamy czarno-żółte sztandary idące na Północ i Wschód — w tym roku wojny. Żegnamy tysiące polskich żołnierzy, którzy idą śladami swych ojców. Oby — jak tamci — ku Sławie i ku Zwycięstwu. Oby dla Polski!

Kraków czeka znowu — jak dawniej — na wieści z pola bitwy pod Moskwą.

Lord Kitchener.

Bohater narodowy w Anglii marszałek polny lord Kitchener został — jak z Londynu donoszą — zamianowany ministrem wojny. Asquith ustąpił z tego stanowiska, zatrzymując jednak urząd prezydenta ministrów.

Jedna z najznakomitszych postaci dzisiejszej Anglii, staje zatem na czele administracyi wojskowej wielkobrytańskiej — w obecnej, tak poważnej chwili. Żaden z generałów biorących udział w gotującej się właśnie wojnie nie ma za sobą tylu świetnych czynów wojennych, ile ma nowy minister wojny angielski. Kitchener liczy obecnie 64 lat życia, a 43 lat służby wojskowej. Karyerę żołnierską rozpoczął w Syryi, wsławił się następnie w wyprawach przeciw mahdystom w Sudanie, a mianowany wr.1892 głównodowodzącym armii egipskiej, odniósł świetne zwycięstwo nad mahdystami pod Omdarmanem, zdobył Chartum i utwierdził panowanie Anglii w Egipcie i Sudanie. W nagrodę za tę wspaniałą kampanię, został powołany do Izby lordów i zamianowany gubernatorem Sudanu.

Drugim wielkim czynem wojennym Kitchenera było zwycięskie zakończenie wony z Boerami. Najpierw jako szef sztabu lorda Robertsa, od grudnia zaś roku 1900, jako generalissimus armii angielskiej operującej w Afryce południowej — złamał Kitchener po szeregu walk bohaterski opór Boerów i zawarł zaszczytny dla Anglii pokój w Pretoryi w r. 1902. Czczony jako zdobywca Sudanu i Transwalu otrzymał od Anglii honorową dotacyą 1 miliona koron i wicehrabiostwo. Od lat kilku był naczelnym wodzem armii w Indyach, a ostatnio w Egipcie.

Kitchener pracował wspólnie z gen. Frenchem gorliwie nad postawieniem wojska angielskiego na równi z armiami europejskiemi. Wskazywał on często na „niebezpieczeństwo niemieckie“ i uchodził za wroga Niemiec. Jego nominacya ministrem wojny oznacza więc stanowczą decyzyę rządu angielskiego doprowadzenia wojny z Niemcami aż do ostatecznych konsekwencyj.... Można w niej także widzieć zapowiedź, że Anglia przejdzie do walki na ladzie, jak było przed stu laty na polach Waterloo....

Na czele wojsk biorących udział w strasznej wojnie dzisiejszej stają więc obecnie generałowie, którzy przeszli chlubnie chrzest bitew: gen. Conrad w okupacyi Bośnii, gen. Joffre w wyprawach na Tonkin, Madagaskar i Nigieryę, gen. Żyliński i Rennenkampf w wojnie japońskiej, woj. Putnik i gen. Jankowicz w kampaniach bałkańskich r. 1912 i 1913. Dotąd niewiadomo jedynie, którzy generałowie staną na czele armii niemieckich i kto będzie szefem sztabu cesarza Wilhelma II. Zapewne obejmą te stanowiska generałowie, którzy przeszli praktyczny kurs wojenny: w r. 1870.

Kronika.

P. Teodor Jeske Choiński znakomity powieściopisarz i publicysta katolicki bawi z rodziną w Krakowie. P. Choiński przebywał od kilku miesięcy we Włoszech, gdzie robił studya nad renesansem włoskim (interesujące stud. o Sawonaroli drukował niedawno „Kuryer Warszawski“). Obecnie powracał p. Choiński do Królestwa, z powodu ostatnich wypadków jednak musiał zatrzymać się w Krakowie.

Radca dworu ochotnikiem. Szambelan radca dworu Władysław Józef Fedorowicz, rozpoczął wczoraj ochotniczą służbę wojenną.

Odznaczenie proboszcza. Cesarz nadał rzymsko-katolickiemu proboszczowi i dziekanowi w Wadowicach Andrzejowi Zającowi krzyż kawalerski orderu Franciszka Józefa.

Osobiste. Cesarz nadał dyrektorowi ksiąg gruntowych w Krakowie Władysławowi Wincentemu Kamieńskiemu z okazyi przeniesienia na własną prośbę w trwały stan spoczynku, tytuł radcy cesarskiego.

Ochotnicza służba sanitarna. „Wiener Ztg“ ogłasza rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych do szefów politycznych władz krajowych w sprawie wykształcenia i użycia akademików i studentek uniwersytetu do ochotniczej służby sanitarnej.

Krakowscy lekarze odbyli zebranie pod przewodnictwem Dra Damskiego, celem zorganizowania pomocy lekarskiej w Krakowie dla rannych. Po dyskusyi wybrano komitet, złożony z Dra Kadera, Dra Schoenguta i Dra Damskiego, który zajmie się powyższą akcyą w naszem mieście.

Dla żołnierzy. Otrzymujemy następującą odezwę: W każdem społeczeństwie w chwilach tak poważnych, jak obecna, kobiety pragną nieść pomoc i pociechę, na jaką je stać i łagodzić cierpienia tym, którzy walczą. Komitet kolejowy z łona Polsk. Związku Niewiast katolickich wziął sobie za zadanie ulżenia bodaj chwilowego żołnierzom i rezerwistom, zdążającym przez Kraków na plac boju, i w tym celu udaje się do rodaków o pomoc w pieniądzach lub naturze (kawa, herbata, cukier, kiełbasa, papierosy), dla współrodaków naszych. Również prosimy kobiety dobrej woli o taką samą opiekę na innych stacyach kolejowych, gdzie bodaj kubkiem wody ochłodzić możemy znękanych braci naszych.

Ofiary przyjmuje Czytelnia Polska Związku Niewiast katolickich, ul. Szczepańska l. 5 w godzinach od 11—12 i popołudniu od 4—6. Zofia Popielówna, Feliksowa Szlachtowska, Dr Marya Estreicherówna.

Z Zakopanego otrzymujemy list z żażaleniem na brak uprzejmości w niektórych sklepach większych w Zakopanem. Nie wymieniamy ich na razie ufając, że niewłaściwe zachowanie się jakie musi znosić publiczność, była chwilowym wynikiem zdenerwowania wojennego.

Również skarży się nasz korespondent na wielki brak „drobnych“ w Zakopanem. Pocieszyć go jednak musimy, że i u nas jest niewiele lepiej.

Europa w ogniu! Po zniesieniu granicy rosyjskiej w Królestwie, z mobilizacyi w Krakowie, odjazdu wojsk i rekrutów na plac boju, zajęcia Częstochowy i pogranicza prusko-rosyjskiego przez wojska niemieckie, ucieczki władz i armii rosyjskiej z Kongresówki, zbombardowanie portu w Libawie i w. i. aktualnych zdjęć z obecnej wojny przynoszą ostatnie „Nowości Illustrowane“.

Telegramy.

Grzeczność w dyplomacyi.

Wiedeń. (T. B.) Stany Zjednoczone Ameryki północnej objęły ochronę Austryaków i Węgrów w Rosyi, zaś Hiszpania ochronę Serbów i Rosyan w Austro-Węgrzech.

Berlin. (T. B.) „Norddeutsche Allg. Zeitung“ donosi: Ochronę poddanych rosyjskich, francuskich i belgijskich objął tutejszy ambasador hiszpański, oraz konsulowie hiszpańscy w państwie. Ochronę poddanych angielskich objął tutejszy ambasador Stanów Zjednoczonych i konsulowie amerykańscy w państwie.

Brak monety kruszcowej.

Lwów. (T. B.) Na wczorajszem zebraniu w Banku krajowym uchwaliły banki lwowskie wybrać delegacyę stałą, celem utrzymania codziennego kontaktu z tutejszą filią Banku austro-węgierskiego. Delegacya ta odbyła już pierwszą konferencyę z dyrekcyą tej filii, na której omówiono szereg bieżących spraw dotyczących stosunku banków do centralnego instytutu, a odnoszących się do skutku moratoryum oraz do granic kredytu zarówno lombardowego, jak i eskontowego. Zastanawiano się również nad sposobem zaspokojenia dotkliwie odczuwanej potrzeby monety zdawkowej oraz srebrnej. Nie jest wykluczone, że **w najbliższej przyszłości wymiana banknotów na monetę kruszcową, odbywać się będzie za pośrednictwem dwóch lub trzech banków lwowskich,** celem zapobieżenia natłokowi w filii Banku austro-węgierskiego. Zaznaczyć należy jednakże już teraz, że przy takiej wymianie będzie najściślej przestrzeganą zasada, iż tylko najkonieczniejsze potrzeby mają być uwzględnione. Żądanie wymiany ze strony osób podejrzanych o chęć tezaurowania srebrnych koron, będzie stanowczo odrzucone.

Lwów. (T. B.) „Gazeta Lwowska“ pisze: Dowiadujemy się z wiarygodnego źródła, że filia Banku austro-węgierskiego we Lwowie, wydała w czasie od 27 lipca do 5 sierpnia **monety kruszcowej na kwotę 4,007.000 K dla Lwowa i urzędów** podatkowych na wschodzie ze Lwowa dotowanych. Oprócz tego filie tegoż Banku istniejące w innych miastach, mają również odpowiednie fundusze do dyspozycyi i wydały je już. Stąd się okazuje, że **w kraju nie ma bynajmniej braku monety kruszcowej,** a jeżeli nie ukazuje się ona w obiegu, powodu szukać należy jedynie w tem, że posiadacze tej monety, wskutek nieuzasadnionej, a dla ogółu szkodliwej obawy, **przechowują ją skrzętnie u siebie i nie puszczają jej w obieg bez własnego pożytku i z niemałą szkodą dla publiczności i stosunków handlowych.** Należy mieć nadzieję, że sfery inteligentne zrozumieją rychło szkodliwość takiego przechowywania monety kruszcowej i puszczając ją w obieg przyczynią się skutecznie do uspokojenia umysłów i wprowadzenia ładu w stosunki, zwłaszcza drobnego handlu. Stan obecny bowiem odbija się dotkliwie, zwłaszcza w kołach uboższej ludności.

Wiedeń. (T. B.) Wszystkie straże bezpieczeństwa i organy policyjne otrzymały nakaz pociągania energicznie do odpowiedzialności wszystkich osób, które dopuszczają się karygodnej machinacyi, **ofiarując mniejszą wartość srebra za banknoty, Dotąd kilkanaście osób z tego powodu uwięziono i odstawiono do sądu krajowego.**

Panika minęła.

Wiedeń. (T. B.) Dzienniki wieczorne donoszą: W austryackiej Kasie oszczędności i w kasie centralnej gminy m. Wiednia **dziś wkładki znacznie przewyższyły sumę wkładek wyjętych.** Ruch stron miał przebieg normalny, co dowodzi zupełnego uspokojenia się publiczności. Również interesy eskontowe Banku austro-węgierskiego powróciły znów do rozmiarów normalnych.

Stambułowcy.

Sofia. (Agencya bułgarska.) Byli ministrowie gabinetu Stambułowa, przeciw którym rozpoczęto dochodzenie karne, wystosowali do sobrania prośbę o wstrzymanie rozpoczętego przeciw nim dochodzenia. W prośbie wskazują na to, że głosowanie izby, która oświadczyła się za podniesieniem skargi, sprzeciwiało się regulaminowi.

Gabinet angielski.

Londyn. (T. B.) Prezydent ministrów Asquith oświadczył w Izbie gmin, że lord prezydent tajnej rady Morley, minister handlu Burns (przedstawiciel partyi robotniczej), oraz sekretarz parlamentu w urzędzie oświaty Teveliant, ustąpili. Ministrem wojny został marszałek Kitchener na miejsce Asquitha, który tekę wojny piastował od kilku miesięcy interimistycznie.

Wiedeń. (T. B.) Komitet nauczycieli wystosował do nauczycieli Wiednia odezwę wzywającą ich, by natychmiast dobrowolnie zgłosili się u przewodniczącego swojej rady szkolnej miejscowej, ofiarując swoje usługi dla opieki nad młodzieżą.

Nakładem wydawnictwa „Głosu Narodu“ Sp. z ogr. odpow. Redaktor odpow Jan Matyasik — Drukarnia „Głosu Narodu“. w Krakowie.